

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Deelverslag Arrestantenzorg Eenheid Oost-Nederland

Versie DEFINITIEF

Datum	28 april 2015
Status	Definitief

Colofon

Afzendgegevens

IVenJ

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl

Contactpersoon

Femke Hofstee-van der
Meulen
senior inspecteur

M 06 48 10 03 33
[f.b.a.m.hofstee@
inspectievenj.nl](mailto:f.b.a.m.hofstee@inspectievenj.nl)

Projectnaam

Arrestantenzorg 2014

Ons kenmerk

Auteurs

Inhoud

Colofon - 3

1 Inleiding - 9

- 1.1 Inleiding - 9
- 1.2 Aanleiding - 9
- 1.3 Doel en onderzoeksvraag - 9
- 1.4 Reikwijdte – tijdspad – rapportage - 10
- 1.5 Toetsingskader - 11
- 1.6 Opzet onderzoek - 11
- 1.7 Objectbeschrijving - 12
- 1.8 Leeswijzer - 13

2 Aanhouding - 15

- 2.1 Veiligheid en informatie - 15
- 2.2 Bejegening - 16
- 2.3 Oordeel - 16

3 Transport - 17

- 3.1 Geschiktheid voertuig en transporttijden - 17
- 3.2 Veiligheid en bejegening - 17
- 3.3 Oordeel - 18

4 Insluiting - 19

- 4.1 Fouilleren en persoonlijke eigendommen - 19
- 4.2 Registratie en identiteitsvaststelling - 20
- 4.3 Voorgeleiding en rechtmatigheid - 21
- 4.4 Bejegening - 22
- 4.5 Informatie huisregels en rechten - 22
- 4.6 Toegang tot advocaat - 22
- 4.7 Informeren thuisfront en overigen - 23
- 4.8 Oordeel - 23

5 Verblijf - 25

- 5.1 Bejegening en bijzondere groepen - 25
- 5.2 Verblijfsruimte - 26
- 5.3 Verblijfsregime en persoonlijke verzorging - 27
- 5.4 Controle – veiligheid – geweldsmiddelen - 27
- 5.5 Contact buitenwereld - 28
- 5.6 Toegang tot zorg - 28
- 5.7 Beklag - 29
- 5.8 Oordeel - 29

6 Einde insluiting / overdracht - 31

- 6.1 Einde insluiting - 31
- 6.2 Overdracht - 31
- 6.3 Oordeel - 32

7 Personeel en Organisatie - 33

- 7.1 Personeel - 33
- 7.2 Communicatie - 35
- 7.3 Overzicht capaciteit cel/ophoudkamer - 36

7.4 Oordeel - 36

8 Eindoordeel - 37

8.1 Inleiding - 37

Bijlage 1 Overzicht capaciteit eenheid Oost-Nederland - 41

Bijlage 2 Afkortingen - 47

Bijlage 3 Bronnen - 49

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Dit rapport beschrijft de bevindingen van het onderzoek naar de arrestantenzorg binnen de politie eenheid Oost Nederland.

De inspectie heeft in de maand oktober plaatsgevonden. In deze periode heeft de Inspectie VenJ het hoofdbureau in Apeldoorn bezocht. Daarnaast heeft de Inspectie VenJ een bezoek gebracht aan de politiebureaus in Ede, Zwolle, het cellencomplex in Borne en aan de rechtbank in Arnhem. Tijdens de bezoeken zijn interviews afgenomen met opsporingsambtenaren (op operationeel, tactisch en strategisch niveau), arrestantenverzorgers, de arts van de GGD, ingeslotenen, de advocatuur en de Commissie van Toezicht Arrestantenzorg Oost Nederland (CTAZ).

Dit onderzoek in de eenheid Oost Nederland is onderdeel van een nationaal onderzoek naar arrestantenzorg. In de periode oktober tot en met januari 2015 zullen ook andere politie eenheden worden bezocht. Per eenheid maken de inspecties op basis van de bevindingen een deelverslag dat aan de eenheidsleiding zal worden aangeboden. Begin 2015 zal de Inspectie VenJ, op basis van de deelverslagen, een eindrapport samenstellen dat aan de Minister van Veiligheid en Justitie wordt aangeboden en dat openbaar zal worden gemaakt.

1.2 Aanleiding

Het verzorgen van personen die tijdelijk door de politie zijn ingesloten is een kerntaak van de politie. De politie beschikt over meer dan tweeduizend cellen en ophoudkamers verspreid over het land waar arrestanten tijdelijk kunnen worden ingesloten.¹ Jaarlijks sluit de politie bijna 200.000 verdachten in. De Inspectie VenJ is van mening dat vrijheidsbeneming een ingrijpend middel is dat op een zorgvuldige en humane wijze dient te worden uitgevoerd.

Alhoewel er binnen de politie ontwikkelingen zijn om de arrestantenzorg meer eenduidig in te richten is er nog geen sprake van een uniforme nationale aanpak ten aanzien van deze uitvoeringstaak van de nationale politie. Uit eerder onderzoek van de Inspectie VenJ en IGZ naar het overlijden van de Russische activist Dolmatov is gebleken dat zorg voor arrestanten kwetsbaarheden kent, namelijk tijdig inroepen van medische zorg en overdragen van informatie naar de ketenpartners.

1.3 Doel en onderzoeksvraag

Het doel van het onderzoek is om te toetsen hoe de politie uitvoering geeft aan arrestantenzorg. De Inspectie VenJ doet dit, in samenwerking met de IGZ en IJZ², aan de hand van de daarvoor geldende (inter)nationale wettelijke en richtlijnen. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Op welke wijze geeft de politie uitvoering aan de arrestantenzorg en voldoet deze aan de geldende (inter)nationale wetgeving en richtlijnen?

Teneinde de probleemstelling te kunnen beantwoorden zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd.³

¹ Arrestantencellen/ophoudkamers bevinden zich in politiebureaus, cellencomplexen, arrestantenbussen, rechtbanken en bij sommige treinstations en voetbalstadions.

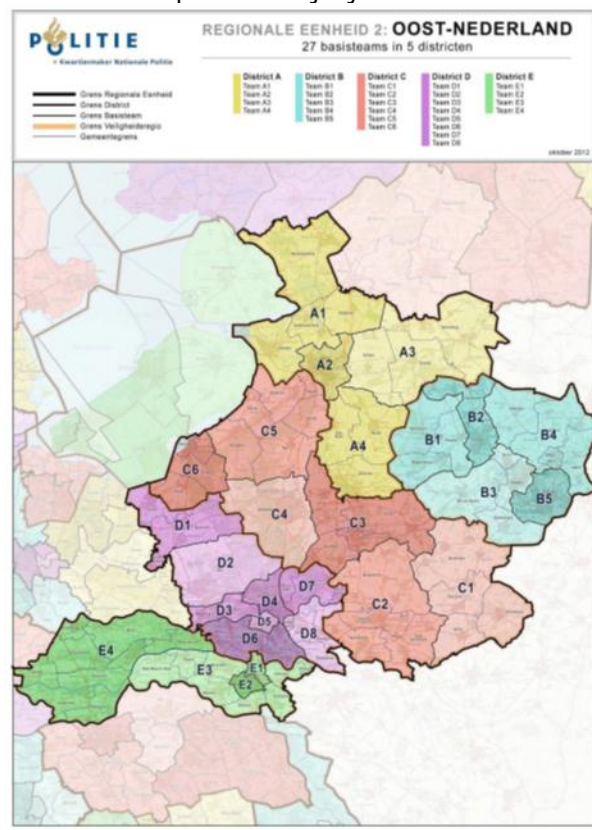
² De IGZ en IJZ hebben geen onderzoek uitgevoerd in de eenheid Oost Nederland.

³ Deze zeven onderzoeksvragen zijn op basis van de onderwerpen verwoord in het toetsingskader verder op te splitsen in meerdere sub-onderzoeksvragen. Hierin zijn ook de specifieke vragen opgenomen die door de twee andere inspecties IGZ en IJZ onderzocht worden.

- 1 Op welke wijze voert de politie de arrestantenzorg uit bij de aanhouding van personen?
- 2 Hoe draagt de politie zorg voor het transport van arrestanten of andere personen die van hun vrijheid zijn ontnomen?
- 3 Hoe vindt de insluiting van arrestanten en andere personen⁴ plaats in een cellencomplex of andere ophoudlocaties van de politie?
- 4 Op welke wijze wordt er door de politie uitvoering gegeven aan het verblijf van arrestanten en andere personen in een cellencomplex of andere ophoudlocatie?
- 5 Hoe vindt de overdracht van een arrestant/ingeslotene naar een huis van bewaring/zorginstelling of diens in vrijheidstelling plaats?
- 6 Hoeveel cellen en/of ophoudruimtes zijn er in de afzonderlijke eenheden aanwezig en in gebruik, en op welke locaties, en welk landelijk totaaloverzicht kan op basis hiervan gegenereerd worden?
- 7 Wat is de kwaliteit van de medische zorg voor arrestanten?

1.4 Reikwijdte – tijdspad – rapportage

Dit deelverslag geeft een beeld van de eenheid Oost Nederland. In het onderzoek richt de inspectie zich ook op de andere eenheden van de politie. De celcapaciteit van de spoorwegpolitie (Landelijke Eenheid) worden meegenomen in de eenheid waar ze gelokaliseerd is. Ook de cellenbussen van de Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) zullen worden bezocht en een drietal huizen van bewaring. De Inspectie VenJ inspecteert gemiddeld vijf locaties; waaronder een hoofdbureau van politie/hoofdcellencomplex; twee politiebureaus; ophoudkamers bij de rechtbank en bijvoorbeeld ophoudkamers op een treinstation of voetbalstadion. De IGZ en IJZ inspecteren bij vijf eenheden het hoofdbureau/hoofdcellen complex.

⁴ Bijvoorbeeld vreemdelingen (ter vaststelling van hun identiteit) en verwarde personen (voor hun eigen veiligheid).

1.5 Toetsingskader

De politie moet aan een aantal minimumeisen voldoen om inhoud te kunnen geven aan arrestantenzorg. Daarbij zijn kwantitatieve en kwalitatieve eisen gesteld aan zowel de inrichting (personeel en fysieke condities) van de eenheid als aan de inrichting van een aantal processen. De Inspectie VenJ heeft voor dit onderzoek een toetsingskader ontwikkeld dat is gebaseerd op nationale regelgeving en instructies met betrekking tot arrestantenzorg. Voor zover er sprake is van een aanvulling zijn er ook internationale richtlijnen opgenomen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd. Daarnaast heeft de Inspectie VenJ zelf een beperkt aantal verwachtingen geformuleerd.⁵ De IGZ heeft toetsingscriteria opgesteld met betrekking tot de kwaliteit van de medische zorg.⁶

De inhoud van het toetsingskader is afgestemd met de politie eenheid Rotterdam⁷, de directie Politie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de expertgroep Arrestantenzorg van de nationale politie en de (landelijke) Commissie van Toezicht Arrestantenzorg (CTAZ). Het IGZ-onderdeel in het toetsingskader is afgestemd met het Forensisch Medisch Genootschap (FMG) en GGD NL. Het toetsingskader besteedt aandacht aan de rechtspositie ingeslotenen, bejegening, veiligheid, einde insluiting/overdracht, personeel en organisatie en de kwaliteit van de geboden medische zorg.

1.6 Opzet onderzoek

De focus in dit onderzoek ligt op de uitvoering in de praktijk. Daarnaast kijken de inspecties ook naar hoe de arrestantenzorg is ingericht/georganiseerd en op welk beleid de arrestantenzorg is gebaseerd. De Inspectie VenJ laat zich in de beschrijving van de uitvoering leiden door de vijf processtappen bij arrestantenzorg. Dit zijn aanhouding, transport, insluiting, verblijf en overdracht/vrijlating. Bij iedere processtap zijn, op basis van het toetsingskader, een aantal aspecten geformuleerd. Naast de vijf processtappen worden in dit onderzoek ook de kwaliteit van de medische zorg en de personele aspecten en organisatie van arrestantenzorg in de afzonderlijke eenheden onderzocht. Zie hieronder een overzicht van de onderzochte aspecten in het proces arrestantenzorg.

⁵ De internationale regels en standaarden waaraan de IvenJ toetst zijn samen met de eigen verwachtingen cursief gemarkeerd in het IvenJ-toetsingskader Arrestantenzorg (zie www.ivenj.nl).

⁶ Het toetsingskader Arrestantenzorg is beschikbaar op www.ivenj.nl.

⁷ De chef van de politie eenheid Rotterdam-Rijnmond is de landelijke portefeuillehouder arrestantenzorg.

Voorafgaand aan het bezoek is een documentstudie verricht op basis van bij de eenheid opgevraagde documenten (cijfers, instructies, verslagen etc.). De feitelijke werking van de processen in de praktijk is onderzocht door direct betrokken functionarissen te bevragen. Per eenheid spreekt de Inspectie VenJ met de volgende respondenten gesproken:

- opsporingsambtenaren (agenten noodhulp, hulpofficier van justitie, vreemdelingenpolitie, (eenheids)leiding arrestantenzorg);
- ingeslotenen;
- arrestantenverzorgers;
- medische dienstverlener(s);
- commissie van toezicht arrestantenzorg (CTAZ);
- (piket-)advocaten;
- eventueel ouders/voogd en de klachtencommissie.

De Inspectie VenJ heeft het bezoek aan het hoofdbureau/politiecellencomplex van tevoren aangekondigd bij de eenheidsleiding zodat de politie voldoende functionarissen kan vrijmaken voor interviews. De andere locaties worden onaangekondigd bezocht. Tijdens het bezoek heeft de Inspectie VenJ ook documenten en elektronische registraties bekeken. Via observaties krijgt de Inspectie VenJ een indruk van de voorzieningen, de werkwijzen en procedures. Bij de processtappen aanhouding en transport baseert de Inspectie VenJ zich op gesprekken met de ingeslotenen, opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers.

1.7 Objectbeschrijving

De regionale eenheid Oost-Nederland bestaat uit 5 districten met 27 basisteams. De buitengrenzen van de districten vallen binnen de grenzen van de veiligheidsregio's.

De afdeling Arrestantentaken Eenheid Oost i.o. is een samenvoeging van de oude korpsen IJsselland, Twente, Gelderland Midden, Gelderland Zuid en Noord Oost Gelderland. De eenheid Oost hanteert een uniform kwaliteitssysteem in de vijf districten dat moet leiden tot verbetering van de uitvoering van de werkzaamheden. De eenheid is in november en december 2013 opnieuw ISO gecertificeerd door bureau Dekra (zie hiervoor paragraaf 7.1).

De politie-eenheid Oost Nederland⁸ heeft in totaal 57 politielocaties⁹ met 449 cellen en ophoudkamers. Deze capaciteit is verdeeld over 9 politiecellencomplexen, waarvan een vrijstaand (Borne) en 8 inpandig binnen een politiebureau; Zwolle, Deventer, Apeldoorn, Doetinchem, Arnhem, Ede, Nijmegen en Tiel. Buiten de gebouwen van de politie-eenheid Oost Nederland zijn er ook nog ophoudkamers aanwezig bij de rechtbanken in Arnhem, Zwolle, Zutphen en Almelo. In bijlage 1 bevindt zich een totaaloverzicht van deze locaties met het daarbij behorende aantal cellen inclusief ophoudkamers, isoleercellen etc.

⁸ De voormalige politiekorpsen Oost Nederland.

⁹ Daarbij worden ook de arrestantcomplexen bij de rechtbanken gerekend.

Overzicht cellen capaciteit Eenheid Oost Nederland	Politiebureaus en cellencomplexen	Rechtbank Arnhem	TOTAAL
Reguliere cel	243		
Ophoudcel	201	30	
Observatie cel	39		
Isoleer cel	2		
Claustrofobie cel	6		
Familie cel/Sociale kamer			
Jongens/meisjes kamer			
Groeps-ophoudcel			
TOTAAL	491	30	521

Kerncijfers

De huidige formatie arrestantenzorg van de eenheid Oost Nederland bedraagt 199 fte. Blijkens het concept inrichtingsplan nationale politie voor de eenheid Oost Nederland zal de afdeling Arrestantentaken¹⁰ uit 284 fte's in verschillende functies gaan bestaan. Deze afdeling bestaat uit 3 onderdelen, executie, parkettaken en arrestantenzorg. De feitelijke sterkte arrestantenzorg voor de eenheid wordt, na de reorganisatie, 192 fte.

De arrestantenverzorgers in de eenheid Oost Nederland zijn verantwoordelijk voor de zorg voor arrestanten. Het aantal arrestanten fluctueert per jaar. In onderstaande tabel wordt van het totaal aantal arrestanten de cijfers weergegeven betreffende het aantal aanhoudingen.

	2011	2012	2013	2014 ¹¹
Eenheid Oost Nederland				
Arrestanten	30.958	32.305	33.019	25.032
Minderjarige arrestanten	2.667	2.431	2.219	1.472

1.8

Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd aan de hand van de vijf processtappen, de personele en organisatorische aspecten bij arrestantenzorg gevolgd door een eindoordeel. Het volgende hoofdstuk gaat over de aanhouding (hoofdstuk 2), gevolgd door transport (hoofdstuk 3), insluiting (hoofdstuk 4), verblijf (hoofdstuk 5), einde insluiting en

¹⁰ Tot arrestantentaken behoren de volgende hoofd werkzaamheden: * intake, verzorgen en transporteren van arrestanten * transporteren van (niet-) justitiabelen; * toezicht in de rechtszaal * uitvoeren van Progis-taken (identificatie/de zuil)

¹¹ Gegevens verwerkt tot 1 december 2014.

overdracht (hoofdstuk 6), personeel & organisatie (hoofdstuk 7) en eindoordeel (hoofdstuk 8).

2 Aanhouding

In dit hoofdstuk staat de aanhouding van de persoon centraal. De Inspectie VenJ kijkt naar de veiligheid bij de aanhouding van zowel de ingeslotene als van de politie en naar de wijze waarop de arrestant wordt geïnformeerd. Voor een opsporingsambtenaar behoort het benemen van iemands vrijheid tot de dagelijkse gang van zaken. Aan de andere kant is dit voor degenen die het betreft vaak een ingrijpende gebeurtenis. Het benemen van iemands vrijheid is een deel van de taak van de politie. Er kunnen verschillende redenen zijn om dit te doen. Dit kan zijn in verband met de handhaving van de openbare orde; met strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde; met hulpverlening en met het uitoefenen van toezicht bijvoorbeeld die in het kader van de Vreemdelingenwet.

2.1 Veiligheid en informatie

Bij aanhouding dient de politie zorg te dragen voor de veiligheid van de arrestant, de veiligheid van de omgeving en met de veiligheid van de politie zelf. Volgens de politie worden aanhoudingen, met name geplande aanhoudingen, in principe uitgevoerd door minimaal twee opgeleide medewerkers. Het gebruikelijk dat de opsporingsambtenaar de arrestant informeert over de procedures die doorlopen gaan worden (overbrengen, intake, foullering) tot het moment van insluiting. Wie de aanhouding doet en waarom is geregeld in landelijke wet- en regelgeving. De norm is dat de politie zo ingericht is dat de beoogde en bevoegde (opgeleide) medewerkers in staat zijn om dit te doen. In de opleiding wordt aandacht besteed aan bejegening van verdachten (arrestanten) en derden.

Veiligheidsfoullering

Artikel 7 lid 3 Politiewet geeft aan dat de ambtenaar van politie bevoegd is 'tot het onderzoek aan de kleding van personen bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf of van derden, en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar.'

De geïnterviewden in Oost Nederland geven aan dat het vaak moeilijk te bepalen is wanneer iemand na aanhouding een veiligheidsfoullering mag ondergaan, omdat het vaak is gebaseerd op de inschatting van de individuele opsporingsambtenaar. Opsporingsambtenaren hopen op spoedige invoering van de ambtsinstructie rond de vervoersfoullering. Die geeft hen voortaan de gelegenheid om iedere arrestant voorafgaand aan het transport te foulleren. Nu lost men het in de praktijk vaak op door betrokkene te vragen of hij/zij bezwaar heeft tegen foullering. Met toestemming van de arrestant wordt vervolgens gefouilleerd.

Informatie

Tijdens het transport melden de verbalisanten al aan het bureau dat ze er aan komen met een arrestant en wat de toestand van betrokkene is. Bijzonderheden als agressie, dronkenschap of psychische problemen worden doorgegeven aan de arrestantenverzorging, zodat deze bij binnenkomst op het bureau al geïnformeerd is over de toestand van de arrestant. Aan de arrestant wordt verteld waarvoor hij is aangehouden en dat hij een advocaat kan consulteren. De informatie met betrekking tot de aanhouding muteren de opsporingsambtenaren in BVH. Indien geweld tijdens de aanhouding of het transport is toegepast maakt de verbalisant hiervan ook melding in BVH en rapporteert dit bij zijn leidinggevende. Deze beslist of hij een geweldsrapportage opmaakt of het (geringe) voorval slechts laat

vastleggen in een mutatie. De Inspectie heeft dit zelf niet kunnen verifiëren in dossiers.

2.2 Bejegening

De geïnterviewde opsporingsambtenaren geven aan dat het in Apeldoorn meestal binnen tien minuten lukt om op het bureau te zijn. Ongeveer 60% van de aanhoudingen verloopt volgens hen rustig en zonder noemenswaardige problemen. De overige aanhoudingen kennen wel bijzonderheden, dat kan variëren van een zorgbehoefte tot aan agressiviteit. De horecadienst in het weekend levert zo'n 80 a 90 % beschonken aanhoudingen op. De ervaring van de opsporingsambtenaren is dat door arrestanten steeds meer en vaker agressief gedrag wordt vertoond of geweld wordt gebruikt. Ook worden de agenten regelmatig in de auto bespuugd. Agressieve arrestanten worden in de handboeien vervoerd, zeker als er sprake is van een 1-mans surveillance. In deze regio wordt niet standaard met 2 personen gepatrouilleerd, alleen in de nachtdienst is dat uit veiligheidsoverwegingen wel het geval.

De geïnterviewde ingeslotenen gaven aan de Inspectie VenJ aan dat zij tijdens de aanhouding goed zijn bejegend.

2.3 Oordeel

De Inspectie VenJ signaleert dat er nu nog onduidelijkheden bij verbalisanten bestaan wanneer een veiligheidsfouillering uitgevoerd mag worden. Met de invoering van de ambtsinstructie vervoersfouillering wordt deze onduidelijkheid weggenomen omdat in de nieuwe situatie iedere verdachte standaard mag worden gefouilleerd. De Inspectie is van oordeel dat het aanhouden in het merendeel van de gevallen goed verloopt. Incidenten waarbij agressie wordt gebruikt komen desondanks regelmatig voor. Met name bij de 1-mans surveillance kan dat tot onnodige veiligheidsrisico's leiden. Incidenten muteert men in BVH. Tevens wordt de direct leidinggevende hiervan in kennis gesteld. De verbalisant geeft telefonisch de bijzonderheden omtrent de aanhouding (inclusief eventueel geweldsgebruik) over aan de arrestantenverzorgers in het politiecellencomplex.

Aanbeveling

- De Inspectie vraagt vanuit het oogpunt van veiligheid, aandacht voor de condities waarin de inzet van 1-mans surveillances plaatsvindt.

3 Transport

De voertuigen waar arrestanten in worden vervoerd dienen veilig te zijn en te voldoen aan de voorschriften. Het transport dient te worden uitgevoerd door opgeleid personeel dat zorg draagt voor het op een veilige en humane wijze vervoeren van de arrestanten.

3.1 Geschiktheid voertuig en transporttijden

Geschiktheid voertuig politie

Het vervoer van verdachten bij aanhouding vindt doorgaans in personenauto's plaats. Deze voertuigen voldoen technisch, maar zijn niet extra beveiligd of voorzien van een plexiglazen scheidingswand of hekwerk. Het komt regelmatig voor dat de verbalisanten worden bespuugd of van achteren aangevallen. De geïnterviewden vinden dit onprettig en onveilig.

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven vindt op straat vaak slechts een lichte fouillering plaats. De agenten pleiten voor een snelle invoering van de vervoersfouillering, waardoor zij tijdens het transport minder risico zullen lopen. Ook zou het plaatsen van een scheidingswand in de voertuigen de veiligheid van de agenten bevorderen.

Transport tussen locaties door DV&O

In de eenheid Oost Nederland wordt het vervoer tussen de verschillende justitielocaties in principe verzorgd door de DV&O. Dit betreft vooral het vervoer van het politiecellen complex naar een huis van bewaring of van en naar de rechtbank. Het vervoer vindt plaats met personenbusjes of met cellenbussen van DV&O. In principe vervoert DV&O de verdachten aan het eind van de zittingsdag weer retour naar de penitentiaire inrichting van herkomst. Als DV&O aan het eind van de zittingsdag verdachte nog niet heeft opgehaald, verzorgt de parketpolitie Arnhem regelmatig het vervoer van verdachten naar een dichtstbijzijnd bureau of rechtstreeks naar inrichtingen in de regio. De rechtbank heeft geen voorzieningen voor nachtelijk verblijf.

Het is naar de mening van de opsporingsambtenaren opvallend dat de politie arrestantenbusjes en de voertuigen van DV&O wel voorzien zijn van beveiligd glas/rooster tussen de bestuurder/bijrijder en de arrestant(en) en de personenauto's van de politie niet.

Transportroute

De inrichting van de nationale politie heeft in Oost Nederland tot gevolg dat de vijf oude korpsen (Gelderland Zuid, Gelderland Midden, Noord-Oost Gelderland, Twente en IJsselland) bij elkaar zijn gevoegd tot één eenheid Oost Nederland, die daarmee een groot geografisch gebied vormt.

De medewerkers van DV&O moeten vaak meerdere en lange ritten binnen de regio op dezelfde dag rijden. Arrestanten die vanuit een penitentiaire inrichting naar bijvoorbeeld een rechtbank vervoerd worden door DV&O moeten om die reden vaak lang wachten voordat zij opgehaald worden. De parketpolitie brengt in de gevallen dat het te laat wordt, de verdachten naar een bureau of cellencomplex waar zij door DV&O worden opgehaald.

3.2 Veiligheid en bejegening

Uit de gesprekken met de geïnterviewde arrestanten blijkt dat zij op respectvolle en vriendelijke wijze worden bejegend tijdens het transport door de politie en DV&O. De arrestanten voelden zich veilig tijdens het transport. Daarentegen geven de

geïnterviewde verbalisanten aan dat zij zich -gezien de uitrusting van de voertuigen - niet altijd veilig voelen bij het transport van arrestanten naar een politie cellencomplex.

De Inspectie VenJ signaleert dat de soms lange wachttijden (zonder te luchten of te roken), voor de zitting en het ophalen van de verdachten, zoals hierboven beschreven, tot agressie van arrestanten kan leiden.

3.3

Oordeel

De bejegening van arrestanten tijdens het transport is voor zover door de Inspectie VenJ onderzocht in orde. Het vervoer van arrestanten levert voor de opsporingsambtenaren die het eerste transport naar het bureau vormgeven wel regelmatig problemen op. De Inspectie VenJ is van oordeel dat de veiligheid van het personeel in het geding kan zijn omdat de politieauto's niet voorzien zijn van een afscheiding die de agenten beschermt tegen agressie, bijt-, of spuugincidenten. De personenauto's/busjes of cellenbussen van DV&O, waarmee meerdere personen vervoerd kunnen worden, voldoen aan de veiligheidsvoorschriften (conformiteitenlijst van DV&O).

Aanbeveling

- Overweeg de mogelijkheid om bij de aanschaf van (nieuwe) politievoertuigen voor de noodhulp, deze uit te rusten met een zodanige afscheiding dat de veiligheid van agenten zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

4 Insluiting

Ingeslotenen op een politiebureau worden vaak verdacht van het plegen van een strafbaar feit. Daarnaast kunnen mensen ook om andere redenen worden ingesloten. Bijvoorbeeld voor het uitzitten van een vervangende hechtenis of in het kader van de hulpverlening of ter vaststelling van de identiteit. Alle ingeslotenen ondergaan bij de insluiting op het bureau dezelfde processtappen. Zij worden direct bij binnenkomst gefouilleerd. Meegebrachte spullen worden gecontroleerd, ingenomen, opgeslagen en/of inbeslaggenomen wanneer het verboden goederen betreft. Tevens wordt de identiteit van de betreffende persoon vastgesteld en worden zijn of haar gegevens verwerkt in BVH. Betrokkene wordt vervolgens naar een ophoudruimte gebracht. Daar verblijft hij of zij de eerste uren. Deze ruimte beschikt niet over een slaapgelegenheid. Als de arrestant wordt voorgeleid aan de HOvJ en in verzekering wordt gesteld, wordt hij overgebracht naar een reguliere politiecel. Die cel is geschikt voor dag- en nachtverblijf. Omdat de situatie zich kenmerkt door een grote mate van onzekerheid voor de betrokkenen is het belangrijk dat zij aan het begin van hun insluiting goed en op een begrijpelijke manier worden geïnformeerd over wat er staat te gebeuren, wat hun rechten zijn en hoe alles reilt en zeilt op een politiebureau.

4.1 Fouilleren en persoonlijke eigendommen

De verbalisant voert soms een eerste fouilleren op straat uit. Bij binnenkomst in het arrestantencomplex wordt de arrestant overgedragen aan de arrestantenverzorgers die de insluitingsfouilleren verrichten. De insluitingsfouilleren wordt door twee arrestantenverzorgers gedaan. De verbalisant waarschuwt de arrestantenverzorgers van tevoren als zij arrestanten brengen waarvan zij problemen bij de insluiting verwachten of als er bijzonderheden zijn. Op het bureau in Zwolle vindt de insluitingsfouilleren samen met de verbalisanten plaats. Het politie cellencomplex Apeldoorn daarentegen kiest ervoor dat de agenten de arrestant overdragen en vervolgens weer vertrekken. Als de aanhouding op straat moeizaam verloopt heeft de blijvende aanwezigheid van de opsporingsambtenaren volgens de arrestantenverzorgers een averechts effect. Arrestanten zijn vaak coöperatiever als de verbalisanten niet aanwezig zijn bij de insluitingsfouilleren. Bovendien weten de meeste arrestanten dat de arrestantenverzorgers belast zijn met de zorg op het bureau/cellencomplex, hetgeen de-escalierend werkt.

Op de bezochte bureaus en cellencomplexen worden de insluitingsfouilleren en de inname van persoonlijke goederen met camera's gemonitord, om vast te leggen wat er tijdens de fouilleren gebeurt. De beelden worden opgeslagen. De bewaartermijn verschilt per locatie, van 72 uur (Apeldoorn) tot enkele dagen (7 dagen in Borne)¹². Alle geïnterviewde arrestantenverzorgers ervaren camerabewaking in de uitvoering van hun werkzaamheden als een positieve ontwikkeling. Voorheen werden arrestantenverzorgers regelmatig door arrestanten beschuldigd van ontvreemding van hun persoonlijke eigendommen. Thans wordt bij beschuldigingen de camerabeelden bekeken. Het aantal klachten is hierdoor afgenomen.

De HOvJ beoordeelt de fouilleren door de arrestantenverzorgers als deugdelijk. Incidenteel wordt er nog iets aangetroffen dat niet ontdekt is, bijvoorbeeld aanstekers. Volgens HOvJ en arrestantenverzorgers komen visitaties zelden voor.

¹² In de wederhoorreactie heeft de eenheid aangegeven dat intussen het cameraprotocol in samenspraak met de OR is vastgesteld. Hiermee is deze werkwijze juridisch afgedekt.

Indien er twijfel of vermoedens bestaan, wordt conform de procedures toestemming van de OvJ gevraagd.

Persoonlijke eigendommen

De inname van persoonlijke eigendommen verloopt via een vaste procedure. Op de bezochte locaties worden persoonlijke eigendommen zoals sieraden, geld etc. in een genummerde transparante fouilleringszak in het bijzijn van de arrestant opgeborgen en geseald. Zowel de arrestant als de arrestantenverzorger tekenen voor de inhoud. Op de bureaus Ede en Borne wordt contant geld boven de 50 euro in een aparte fouilleringszak met een speciale verzegeling in de kluis opgeborgen. De kluis gaat pas open als betrokkene vertrekt. Eveneens worden alle risicovolle eigendommen, zoals veters, aanstekers, riemen, koorden etc. ingenomen. In de fouilleringsruimte is ook vervangende kleding (slippers, blauw papieren kleding) aanwezig. Ingeslotenen gaan vervolgens door de metaaldetector alvorens zij naar hun cel of ophoudkamer worden gebracht.

Arrestanten die op zitting bij de rechtbank moeten komen, worden door DV&O of de politie zelf gebracht. Voordat zij ingesloten worden, worden zij gefouilleerd. De persoonlijke eigendommen, zoals sieraden etc. van de verdachte worden in het bijzijn van verdachte in een genummerde sealbag in een kluis opgeborgen. Die kluis correspondeert met het nummer van de sealbag. Zowel de arrestantenverzorger als de verdachte tekenen hiervoor. De ingenomen kleding wordt in een afgesloten kast tijdelijk opgeslagen. Na de zitting worden deze persoonlijke eigendommen teruggegeven.

De arrestantenverzorgers bij de rechtbank in Arnhem geven aan dat de inname van persoonlijke goederen regelmatig op veel weerstand stuit bij gedetineerden die vanuit een PI op zitting komen. Zij vragen zich af of een dergelijke foullering van gedetineerden wel nodig is. Het korte verblijf en de tijdsduur die zij op zitting moeten verschijnen is naar hun mening niet risicovol. Betrokkenen zitten soms al lange tijd in een PI waar zij hun eigen kleding en sieraden mogen dragen. In de PI of op weg naar de rechtbank is de kans dat een verdachte zichzelf schade toebrengt even groot en wellicht groter is hun mening. De arrestantenverzorgers geven aan dat bij de foullering wel regelmatig sigaretten en aanstekers gevonden worden. De verdachten weten dat er niet gerookt mag worden op de rechtbank. De arrestantenverzorging maakt hier melding van en betrokkene zal bij terugkeer in de inrichting gestraft worden. De arrestantenverzorgers geven de gevonden rookwaar mee aan de transporteur (DV&O), die deze afgeeft aan de inrichting. Eens in de zoveel tijd neemt hun leidinggevende telefonisch contact op met de inrichting om deze zaken door te spreken, zodat er in toekomst beter gecontroleerd wordt.

4.2 Registratie en identiteitsvaststelling

De verbalisanten registreren de eerste gegevens van een arrestant in de arrestantenmodule van BVH. Vervolgens krijgt de arrestantenverzorger toegang tot die gegevens in BVH en voorziet deze van een procesnummer en voert de overige informatie in zoals ID-staat, dacty, bijzonderheden omtrent gezondheid, contact met advocaat en/of advocaat.

Op de bezochte bureaus/ cellencomplexen wordt gebruik gemaakt van de Progis zuil om de identiteit van de ingeslotenen vast te stellen en te registreren. De identiteit wordt vastgesteld door de arrestantenverzorgers. Zij doen dit door het afnemen van vinger- en handpalmafdrukken, de dacty, en indien aanwezig worden identiteitsdocumenten gescand en aanvullende personalia geregistreerd. Zo blijkt uit gesprekken met arrestantenverzorgers dat de identiteitsvaststelling een arbeidsintensief proces is. Met name in het cellencomplex Zwolle geeft de Progis zuil

veel technische storingen. Dat heeft naar de mening van de Inspectie soms ongewenste gevolgen. Vrij recent werden op dit bureau een 17 tal arrestanten binnengebracht. In verband met technische storingen heeft de identificatie van 7 ingesloten voorafgaand aan de vrijlating niet plaatsgevonden, terwijl dit landelijk¹³ voorgeschreven is. De arrestantenverzorgers geven aan dat vrijwel dagelijks de ICT beheerder wordt ingeschakeld, dit heeft echter nog steeds niet tot oplossing van het probleem geleid.

Bij vreemdelingen schakelen arrestantenverzorgers de vreemdelingenpolitie in. Deze neemt vingerafdrukken en in de vreemdelingen database wordt gezocht naar de identiteit van de vreemdeling. Vreemdelingen die niet over identiteitsdocumenten beschikken of waarvan de identiteit niet kan worden vastgesteld worden aan de Vreemdelingenpolitie (VP) overgedragen. Het betreft de vreemdelingen die geen strafbaar feit hebben gepleegd. De VP beschikt over het data-systeem Eurodac dat de identiteit van de vreemdeling probeert vast te stellen. In dit traject wordt ook de Matchingautoriteit ingeschakeld. Zowel op de locatie Apeldoorn als in Borne is de VP in hetzelfde pand gehuisvest. Zowel de VP als de arrestantenverzorgers geven aan dat de samenwerking goed verloopt, men weet elkaar snel te vinden. Vreemdelingen in het kader van de vreemdelingenwet worden tijdens de insluiting geen beperkingen opgelegd anders dan uit veiligheidsoverwegingen. Zo komen zij bijvoorbeeld niet in contact met strafrechtelijk ingesloten.

Legale vreemdelingen die een strafbaar feit hebben gepleegd worden conform het strafrecht berecht. De illegale vreemdelingen, die een strafbaar feit hebben gepleegd zitten eerst hun straf uit. De rechter-commissaris beslist hierna of zij uitgezet mogen worden. Als dit niet het geval is, wordt betrokkene overgedragen aan de VP, die het gehele proces van identiteitsvaststelling doet. In de interviews geven zowel de VP als arrestantenverzorgers aan, dat het niet vaak voorkomt dat een vreemdeling wordt binnengebracht.

De geïnterviewde vreemdelingenpolitie zou graag zien dat een aantal arrestantenverzorgers aangewezen worden die het vreemdelingenproces als taakaccent (bijv. gespecialiseerd in ID vaststelling vreemdelingen) erbij krijgen. Dit op basis van interesse. Dat scheelt de vreemdelingenpolitie veel tijd en maakt de functie arrestantenzorg inhoudelijk aantrekkelijker. Bovendien biedt het in het kader van hun persoonlijke ontwikkeling/loopbaan meer mogelijkheden.

4.3 Voorgeleiding en rechtmatigheid

De verbalisanten geven de arrestant al bij de aanhouding de reden voor zijn aanhouding en informeren hem over zijn rechten. Nadat de insluitingsfouillering heeft plaatsgevonden, beoordeelt de HovJ of de insluiting rechtmatig is geweest of niet. De HovJ spreekt de aangehoudene direct na de aanhouding. Hij geeft hem de cautie en wijst hem op het recht op rechtsbijstand. Vervolgens reikt hij een folder uit waarin de regels en procedures zijn beschreven. De geïnterviewde ingesloten gaven desgevraagd aan dat zij bekend zijn met de redenen van hun aanhouding.

In de eenheid Oost Nederland bewaakt de recherche de termijn van insluiting (zes uur). In de praktijk houdt ook de HovJ bij dat de 6-uurs insluiting niet wordt overschreden. De procedure voor minderjarigen wijkt af van de volwassenen of vreemdelingen (zij krijgen ook een andere folder uitgereikt). Minderjarigen mogen contact opnemen met het thuisfront. De voorgeleiding vindt in het bijzijn van de wettelijke vertegenwoordiging (advocaat, ouders of voogd) plaats. Tijdens het bezoek in Ede kon de inspectie waarnemen dat de ouders naar het bureau waren

¹³ Het betreft hier de Wet identificatie verdachten, veroordeelden en getuigen.

gekomen. Voorts worden minderjarigen bij een licht vergrijp, bijvoorbeeld een winkeldiefstal vrij snel naar huis gestuurd. De Inspectie heeft ook dat laatste tijdens haar schouw in de locatie Apeldoorn waargenomen.

4.4 Bejegening

Alle arrestantenverzorgers geven in de interviews aan dat zij respectvol en met begrip voor de situatie waarin betrokkene verkeert, met ingesloten en omgaan. In de gesprekken die de Inspectie met ingesloten en had, geven ingesloten en ook aan tevreden te zijn over de bejegening. De aanwezige HovJ in het cellencomplex Apeldoorn geeft aan dat hij bij de voorgeleiding naar de behandeling van de arrestant vraagt. Klachten over de bejegening komen naar zijn mening slechts zelden voor. Incidenten of bijzonderheden met betrekking tot de aanhouding worden altijd gemeld conform de daarvoor geldende procedures.

4.5 Informatie huisregels en rechten

De informatie over de rechten van ingesloten en worden al bij de aanhouding door de verbalisant meegedeeld. Op de cellen in de complexen Apeldoorn, Ede en Zwolle worden de huisregels (in het Nederlands) na een schoonmaakbeurt standaard op cel gelegd. In Borne zijn ze beschikbaar op de informatiezuil in iedere cel. Voorts zijn de regels in diverse buitenlandse talen beschikbaar in het digitale processysteem dat voor heel Oost Nederland beschikbaar is.

Volgens de arrestantenverzorgers is het merendeel van de ingesloten en bekend met de locatie en kennen zij de procedures en huisregels. Zij geven degene die voor de eerste keer zijn aangehouden extra aandacht. De geïnterviewde ingesloten en geven aan dat zij beschikken over de huisregels. De piketadvocaat bevestigt dit. Bovendien geeft hij aan dat indien nodig via de tolkentelefoon geregeld wordt dat een gesprek met een cliënt mogelijk is.

De Inspectie constateert dat de huisregels weliswaar op de bezochte cellen zijn aangetroffen maar dat deze informatie niet actief wordt uitgedragen. In de praktijk blijkt nogal eens dat ingesloten en de schriftelijke informatie niet lezen of niet weten dat zij de informatie hebben gekregen.

4.6 Toegang tot advocaat

In het kader van het strafrecht hebben arrestanten recht op het consulteren van een advocaat voor de aanvang van hun verhoor. Bij de voorgeleiding legt de HovJ de arrestant voor dat hij in het kader van het Salduz-arrest voorafgaand aan het eerste verhoor een advocaat mag consulteren. Indien gewenst wordt via de landelijke piketregeling een advocaat gebeld. Deze dient binnen 2 uur op het bureau te verschijnen.

De Inspectie heeft geconstateerd dat ingesloten en op alle bezochte locaties de mogelijkheid hebben om contact te maken met een advocaat. Op de locatie Ede waar twee minderjarigen werden aangehouden, werd één van hen tijdens het verhoor bijgestaan door een piketadvocaat. De andere minderjarige had zijn voorkeur uitgesproken voor bijstand van zijn ouders. In het interview met de raadsman van de eerder genoemde minderjarige, gaf hij aan dat hij en zijn collega's vrij snel worden benaderd. Over het contact en de samenwerking met het bureau en de arrestantenverzorgers in casu is hij zeer tevreden.

Ook op de rechtbank kunnen arrestanten contact hebben met hun advocaat. De rechtbank Arnhem beschikt over drie spreekkamers voor advocaten. In deze ruimtes kunnen advocaat en cliënt geen fysiek contact maken of spullen overdragen.

4.7 Informeren thuisfront en overigen

Van de insluiting op een politiebureau mag iemand in principe, tenzij het opsporingsbelang zich daartegen verzet, het thuisfront in kennis stellen.

In de praktijk blijkt dat meerderjarige ingeslotenen in beginsel niet mogen bellen. Volgens de arrestantenverzorgers beslist de recherche of betrokkene telefonisch contact mag opnemen met het thuisfront. Pas als zij toestemming hiertoe krijgen mag de ingeslotene met het thuisfront bellen. Voor minderjarigen geldt een andere procedure. Bij aankomst in het cellencomplex wordt de wettelijke vertegenwoordiger op de hoogte gebracht van de aanhouding. De minderjarigen mogen met het thuisfront bellen. Vreemdelingen die geen strafbaar feit hebben gepleegd mogen ook bellen. En voorts mogen ook boeteklanten dit.

4.8 Oordeel

De fouillering en inname van persoonlijke eigendommen verloopt op de bezochte locaties goed. De cameraregistratie van dit hele proces ondersteunt het personeel indien discussies met ingeslotenen over ingenomen goederen ontstaat. De registratie en identiteitsvaststelling voldoet op één locatie door regelmatige uitval en technische storingen van de Progiszuil onvoldoende. Op de overige locaties verloopt dit proces goed.

De voorgeleiding voldoet eveneens. De Inspectie is positief over de professionele en respectvolle wijze waarop arrestanten worden bejegend. Ingeslotenen krijgen voldoende gelegenheid om kennis te nemen van de rechten en procedures. De verspreiding van de huisregels over de cellen na de schoonmaak is een praktische doeltreffende aanpak. De Inspectie is van mening dat arrestantenverzorgers voor wat betreft het aandacht vestigen op de huisregels een meer proactieve rol zouden kunnen nemen. Ook telefoneren mag alleen als de recherche dit accordeert. Over de toegang tot een advocaat is de Inspectie positief.

5 Verbleef

In dit hoofdstuk beschrijft de Inspectie VenJ onderwerpen die in meer algemene zin van toepassing zijn op het verblijf in een politiebureau, een cellencomplex of een andere ophoudlocatie. Het betreft dan zaken als de uitrusting van de verblijfsruimtes, het aldaar gevoerde dagprogramma, de verzorging, de veiligheid en de manier waarop een ingeslotene bejegend wordt. Deze onderwerpen zijn cruciaal in de beoordeling van de onderzoeksvraag hoe de nationale politie zorg draagt voor het waarborgen van de rechtspositie, de veiligheid en de humane bejegening van onder haar verantwoordelijkheid ingesloten personen. De Inspectie VenJ belicht in dit hoofdstuk ook de toegang tot zorg.

5.1 Bejegening en bijzondere groepen

De eenheid Oost Nederland heeft in het Kwaliteitshandboek arrestantentaken o.a. de werkprocessen die de omgang met kwetsbare groepen ingeslotenen zoals minderjarigen, vreemdelingen, verslaafden en arrestanten met een psychotische aandoening beschreven.

Op vier van de vijf locaties is met ingeslotenen gesproken die aangaven met voldoende respect behandeld te worden. De Inspectie VenJ observeerde dat arrestantenverzorgers op professionele wijze en respectvol met arrestanten omgaan. De betrokken medewerkers van de parketpolitie geven aan dat ingeslotenen die op zitting komen dezelfde behandeling krijgen, voor iedereen gelden dezelfde huisregels. Zij maken hier geen onderscheid in civiele of strafrechtelijke zaken. De geïnterviewde piketadvocaat en de commissie van toezicht arrestantenzorg bevestigen dit beeld.

Minderjarigen

In de fase van in verzekeringstelling van minderjarigen wordt het thuisfront van de minderjarige altijd op de hoogte gebracht en gevraagd om naar het bureau te komen om bijvoorbeeld bij het verhoor aanwezig te zijn. Zoals in het vorige hoofdstuk besproken, probeert de politie terughoudend te zijn bij het insluiten van jeugdigen. Ook wordt in de bejegening van minderjarigen rekening gehouden met de leeftijd. Hoe ouder de minderjarige hoe meer hij/zij behandeld wordt als volwassene.

Overige bijzondere groepen ingeslotenen

Behalve het feit dat vrouwelijke ingeslotenen bij binnenkomst door vrouwelijke arrestantenverzorgers worden benaderd en gefouilleerd is de bejegening van vrouwelijke ingeslotenen niet anders dan van mannen tijdens het verblijf. Voor mensen met psychische problemen zijn in Oost Nederland afspraken gemaakt met de GGZ. Bij de beoordeling van psychisch in de war zijnde arrestanten raadplegen de arrestantenverzorgers direct een arts. De Inspectie heeft op de locaties Apeldoorn en Zwolle waargenomen dat de arts werd opgeroepen en de beoordeling ter plaatse verrichtte.

Arrestanten die onder invloed zijn van drugs en/of alcohol worden, in overleg met de HOVJ in een observatiecel of dronkenmanscel onder cameratoezicht geplaatst. Bij twijfel en/of bij medicijngebruik wordt altijd een arts ingeschakeld.

Wat betreft de bejegening van vreemdelingen op het cellencomplex in Borne geven arrestantenverzorgers aan dat zij de vreemdeling meer zien als tijdelijke gast en houden ze rekening met de bijzondere positie van deze doelgroep. Zo verbleef

recent een heel gezin in een familiekamer waarbij zoveel als mogelijk gebruik gemaakt mocht worden van de aangrenzende luchtruimte. De bejegening is vriendelijk en respectvol, men probeert hen zoveel mogelijk extra bewegingsvrijheid te geven. Echter op grote locaties en bij een volle bezetting, lukt het de arrestantenverzorgers niet altijd hieraan te voldoen.

5.2 Verblifruimte

Het cellencomplex Borne is een vrij nieuw gebouw en heeft in totaal 40 cellen waarvan 4 isoleercellen, 4 meermans cellen en 1 minderjarigen cel. Alle cellen zijn voorzien van een ingebouwd tv-scherm met radio en tv-zenders. Ook de huisregels zijn via dit scherm te lezen. Het gebouw is toegankelijk door middel van de zogenaamde sluiswerking. Op de binnenplaats zijn een aantal ophoudkamers aanwezig. In deze ruimte voert de verbalisant een tweede fouillering uit, pas daarna neemt de arrestantenverzorger, de arrestant over. Het gebouw is zowel in- als uitpandig voorzien van camerabewaking. De beelden van de fouillering worden zeven dagen bewaard.

Het politiekantoor in Apeldoorn beschikt over een vrije nieuw, met lichte kleuren ingericht cellencomplex. Vanuit de centrale post heeft men goed zicht over de 3 verschillende gangen. Het complex heeft 40 cellen, waarvan 8 observatiecellen uitgerust met camera, 1 isoleercel/dronkemanscel, uitgerust met zachte wanden. Ook is er een cel met dubbele deuren voor gevallen van geluidsoverlast.

De celdeuren zijn in Apeldoorn uitgerust met een schuifstelsel dat het op eenvoudige wijze mogelijk maakt aan te geven of iemand beperkingen heeft, van welk geslacht hij is en/of betrokkene minderjarig is, wel of geen medicatie gebruikt of dat er andere bijzonderheden zijn. Het complex beschikt niet over een claustrofobie cel. In voorkomende gevallen wordt van een speciaal daarvoor centraal gelegen cel het luikje in de celdeur opengezet, zodat de ingeslotene veel bewegingen kan zien. De Progis zuil is gesitueerd op de afdeling en de kamer waar dacty worden afgenomen ook. Beelden van de fouillering blijven 72 uur bewaard, bij bijzonderheden langer.

Politiebureau Ede is een wat kleiner bureau, hartje stad. Het heeft 12 politiecellen, waarvan 2 observatiecellen en een dronkemanscel, met camera. Het bureau heeft 3 ophoudkamers.

Het cellencomplex Zwolle heeft in totaal 28 cellen waarvan 2 cellen op de begane grond, een dronkemanscel en een observatiecel, beide met camera. De 6 ophoudkamers worden in principe niet gebruikt omdat een sanitaire voorziening ontbreekt. 4 cellen zijn uitgerust met een camera. Het is een vrij oud gebouw dat vanaf de meldkamer van de arrestantenverzorgers via camera's is te overzien. De insluitingsfouillering en inname van persoonlijke eigendommen wordt via de camera gevolgd en opgenomen.

De rechtbank Arnhem heeft 30 ophoudkamers in gebruik. Deze tijdelijke ruimtes zijn schoon en sober ingericht. De verdachten die op zitting komen krijgen op verzoek lectuur uitgedeeld.

De Inspectie heeft op alle bezochte locaties de cellen aanschouwd. Ze beschikken allen over een bed, een toilet en een functionerende intercom. Op de locatie Apeldoorn zijn cellenroutes voorzien van gekleurd licht; blauw, rood en groen. Deze kleurmarkering wordt in de registratie van de ingeslotene aangegeven en helpt vreemden en hulpverleners in geval van calamiteiten snel naar de juiste locatie. Op alle locaties zijn tevens in de gangen en rondom het gebouw camera's geplaatst, die de arrestantenverzorgers via beeldschermen in de arrestanten meldkamer volgen.

Conform de wettelijke eisen is een cel voorzien van lichtopeningen, die zodanig in de binnen- of buitenmuren zijn aangebracht dat de ingeslotene de dag- en nachtcyclus kan waarnemen.

De locaties Apeldoorn en Borne zijn relatief nieuw en modern uitgerust, terwijl de locaties Ede, Zwolle en de rechtbank in Arnhem behoorlijk gedateerd zijn. Desalniettemin waren de cellen op alle locaties schoon en goed onderhouden.

5.3 Verblifsregime en persoonlijke verzorging

In de praktijk ondergaan alle ingeslotenen, met uitzondering van minderjarigen, eenzelfde verblijfsregime. Ingeslotenen op cel kunnen twee maal per dag luchten. De ingeslotenen krijgen de gelegenheid om de meegebrachte rookwaar te roken. In het cellencomplex wordt de rookwaar in een locker bewaard. De ingeslotene haalt in het bijzijn van de arrestantenverzorger deze uit de locker en na afloop bergt hij zijn rookwaar weer op. De arrestantenverzorger zorgt voor vuur.

Op alle bezochte locaties is voor ingeslotenen lectuur aanwezig. Ingeslotenen op de Locatie Borne hebben ook een tv op de cel, waarop zij een beperkt aantal zenders kunnen bekijken.

Voor ingeslotenen dienen voorzieningen te worden getroffen voor maaltijden en persoonlijke verzorging. Op de meeste locaties met uitzondering van de rechtbank krijgen de ingeslotenen drie keer per dag een maaltijd. Tweemaal een broodmaaltijd en eenmaal een warme maaltijd. De ingeslotene krijgt meestal een keuze voorgelegd (vegetarisch, vlees etc). Daarnaast zijn er vaste rondes waarbij thee en koffie wordt geserveerd.

De arrestantenverzorgers op de rechtbank geven aan dat verdachten afkomstig van een PI vaak een broodmaaltijd meekrijgen. Een enkele keer wordt dat vergeten. De arrestantenverzorgers hebben een beperkte voorraad brood op de afdeling aanwezig om dan wat te kunnen verstrekken.

Ingeslotenen die overnachten krijgen een lakenpakket en een deken uitgereikt. Iedere ingeslotene kan dagelijks douchen. Tijdens het douchen krijgt de ingeslotene een schone handdoek, zeep en eventueel shampoo uitgereikt. Scheren is mogelijk maar onder toezicht van het personeel.

Op de locatie Borne draait een pilot waarbij men met wegwerplakens en-dekens werkt. Na evaluatie zal deze voorziening waarschijnlijk landelijk ingevoerd worden. De ingeslotenen gaven aan dat de dekens onvoldoende warmte boden. Zij hadden minimaal 3 dekens nodig om zich warm te houden. De Inspectie constateerde dat na eenmalig gebruik veel spullen worden weggegooid. Zo krijgt iedere ingeslotene dagelijks een nieuw scheermes, zeep, tandpasta en tandenborstel. Na vrijlating of overplaatsing van betrokkene worden ook lakens, dekens en slippers weggegooid. Op de overige locaties worden de lakens en dekens gereinigd. De Inspectie zet vraagtekens bij de kostenbesparing die blijkbaar heeft geleid tot deze keuze.

5.4 Controle – veiligheid – geweldsmiddelen

Indien een opsporingsambtenaar geweld heeft aangewend, dienen de feiten en omstandigheden dienaangaande, alsmede de gevolgen hiervan, onverwijld aan zijn meerdere gemeld te worden. In geval van overlijden of poging tot zelfdoding van een ingeslotene draagt de eenheidsleiding er zorg voor dat het openbaar ministerie hiervan onverwijld in kennis wordt gesteld en dat aan de Minister een schriftelijk rapport wordt gezonden. Bij vermoeden van overlijden van een ingeslotenen wordt onmiddellijk een arts gewaarschuwd.

In het kwaliteitshandboek arrestantenzorg is aangegeven dat er jaarlijks op de locaties een ontruimingsoefening wordt gehouden.

Op de locatie Apeldoorn was de leidinggevende arrestantenzorg ten tijde van de inspectie samen met de brandweer bezig een realistisch scenario te bedenken hoe het personeel dient te handelen bij brand. Ook bij de rechtbank in Arnhem en op de

locatie Ede wordt eens per jaar een ontruimingsoefening gehouden. Jaarlijks wordt met name een dagdeel aan de Bedrijfshulpverlening (BHV) besteed. Zoals eerder gemeld zijn de ophoudkamers en cellen voorzien van een intercom. De Inspectie VenJ heeft per locatie waargenomen dat de intercoms werkten en de ingeslotene direct contact kreeg met de arrestantenverzorgers. De observatiecellen worden met camera's geobserveerd. Zowel overdag als 's nachts voert de arrestantenverzorger op wisselende tijden controlerondes uit. In situaties waar een arts een wekadvis heeft gegeven, wordt de controle opgevoerd en bijgehouden in de BVH.

Op alle bezochte locaties zijn gangen, luchtplaatsen en toegangsdeuren (binnen en buiten) voorzien van camera's. De meldkamer van de arrestantenzorg bekijkt de beelden via beeldschermen. Ook zijn op alle locaties wapenkluisen aanwezig, zodat verbalisanten hun wapens kunnen afleggen alvorens zij de cellengangen betreden. De geïnterviewde verbalisanten geven aan dat zij bij aanhoudingen op straat soms genoodzaakt zijn om geweld toe te passen. Hiervan maken zij melding in BVH en wordt de hulpofficier van justitie op de hoogte gebracht.

Het personeel op de bezochte locaties past zo min mogelijk geweld toe. Zij geven aan dat zij geen geweldsmiddelen gebruiken. Indien er geen alternatief meer is, past het personeel technieken toe die via training zijn aangeleerd, vaak zo kort en beperkt mogelijk.

5.5 Contact buitenwereld

Advocaten en reclasseringsambtenaren mogen ten alle tijde met hun cliënt spreken. Minderjarigen kunnen telefoneren met het thuisfront en bezoek ontvangen van hun ouders of verzorgers. Het bezoek wordt in BVH geregistreerd. De Inspectie kon op een locatie waarnemen dat voor twee minderjarigen de vaders zich melden om bij het verhoor aanwezig te zijn. Op het bureau waren eveneens de twee piketadvocaten aanwezig die met hun cliënt in gesprek konden.

Ten aanzien van ingesloten volwassenen geven arrestantenverzorgers aan dat de recherche bepaalt of de ingeslotene mag bellen. Als ingeslotenen het vragen, en het is toegestaan door de recherche, dan kan het contact gemaakt worden door de arrestantenverzorgers. In de praktijk gebeurt dit volgens de arrestantenverzorgers zelden. Boeteklanten worden wel in de gelegenheid gesteld om te bellen.

Ingeslotenen met alle beperkingen mogen alleen met hun raadsman spreken. Het inschakelen van een raadsman gaat op de diverse locaties conform de Salduz vereisten. Binnen twee uur dient de piketadvocaat zich te melden ter consultatie. Dat lukt in de meeste gevallen ook.

5.6 Toegang tot zorg

De inspectie heeft op het bureau in Apeldoorn met een arts kunnen spreken. De betrokken arts meldt dat hij geen belemmeringen ervaart bij de uitvoering van zijn werkzaamheden op het hoofdbureau. Hij wordt tijdig ingeschakeld bij situaties die dat vereisen. Op de locatie Borne en Ede is een aparte artsruimte ingericht.

De eenheid heeft een convenant met artsen in de regio afgesloten zodat ingeslotenen de noodzakelijke medische zorg krijgen. De GGD-artsen bezoeken de bureaus. Medicatie die betrokkene bij zich heeft, wordt eerst geverifieerd bij de arts. Als de arts deze medicatie accordeert kan die verstrekt worden door de arrestantenverzorgers. Ingeslotenen kunnen ook hun eigen arts om medische zorg vragen. Medicijnen (behalve anticonceptie) worden alleen verstrekt op voorschrift van arts of psychiater. Geïntoxiceerden krijgen zo spoedig mogelijke medische behandeling. In de praktijk wordt ook hiernaar gehandeld.

In de eenheid wordt de dagelijkse verstrekingsdosis medicijnen van ingeslotenen op verschillende wijzen bewaard. Op de locatie Apeldoorn zijn medicijnen opgeslagen op de centrale teamkamer in een kast met sleutel. Elke cel heeft een genummerde lade, daarin wordt de betreffende medicatie bewaard. De arrestantenverzorger bewaakt wanneer de medicatie verstrekt moet worden aan de hand van een multomap, waarin per cel een uitgifteschema vermeld staat. Meestal is die uitgifte gekoppeld aan de momenten van uitreiken van de maaltijden. De arts bevestigt dat de medicatie in een afgesloten kast bewaard wordt. Hij vult zelf de informatie in die betrekking heeft op de verstrekking en de tijdstippen. Restmedicatie zit in Apeldoorn in een grote box waar in principe iedereen bij kan.

In Ede is een nieuwe professionele medicijnkast geplaatst. De kast is voorzien van een glazen deur, die het in een oogopslag mogelijk maakt te zien wie er medicatie gebruikt. De deur kan alleen ontgrendeld worden met de persoonlijke chip van de arrestantenverzorger. Daaronder bevindt zich een aparte lade voor de arts waarin de achtergebleven medicatie wordt opgeborgen. Alleen de arts kan door middel van een speciaal voor hem geautoriseerde card de kast openen en legen. Op de locatie Zwolle trof de Inspectie twee volle dozen met achtergebleven medicatie aan, die in een open ruimte achter de arrestantenverzorger lag. De arrestantenverzorger gaf aan, dat deze dozen periodiek door de arts worden meegenomen. Op de rechtbank in Arnhem lag de medicatie open en bloot op de meldtafel van de arrestantenverzorger. Een sluitend systeem voor opslag ontbreekt op die locatie. De Inspectie beoordeelt beide laatste situaties als onveilig. Het komt wel eens voor dat medicatie niet meekomt naar de zitting. De arrestantenverzorging moet dan de inrichting bellen en deze verzoeken de benodigde medicatie alsnog te bezorgen, andersom vergeten arrestantenverzorger ook wel de medicatie mee te geven aan de transporteurs.

De eenheidsleiding heeft aangekondigd dat begin volgend jaar alle locaties worden voorzien van een eenduidig opslag systeem middels de nieuw ontwikkelde kast die al op de locaties Nijmegen, Ede en Tiel wordt gebruikt.

5.7 Beklag

In de eenheid Oost Nederland is een commissie van toezicht arrestantenzorg (CTAZ) ingesteld voor het maatschappelijk toezicht op arrestantenzorg. De CTAZ in de eenheid inspecteert de arrestantenverblijven aan de hand van een inspectiechecklijst. De bezoeken door de CTAZ zijn onaangekondigd. De gesignaleerde bevindingen en knelpunten worden met de eenheidsleiding gedeeld. Het aantal klachten in 2013 in Gelderland Midden bedroeg 6 op het totaal van 6.665 aantal insluitingen, Gelderland Zuid 9 op het totaal aantal insluitingen van 5.929. In Noord Oost Gelderland en IJsselland was dit 14 op een totaal van 9.681 aantal insluitingen en in Twente is het aantal klachten 3 op 6.264 insluitingen. In verhouding is het aantal klachten voor Oost Nederland erg laag.

5.8 Oordeel

De Inspectie constateert ten aanzien van de 'bejegening van arrestanten' dat de eenheid Oost Nederland voldoet aan de eisen die daaraan gesteld worden. De arrestantenverzorger op de bezochte locaties en de parketpolitie bejegenen de ingeslotenen met respect en anderzijds verwachten zij dit ook van de ingeslotenen. De politie houdt rekening met ingesloten vrouwen (fouillering) en jeugdigen (contact met thuis). Waar mogelijk houdt men ook rekening met de bewegingsvrijheid van de vreemdelingen die ingesloten worden. Op de locaties wordt verder geen onderscheid gemaakt in ingesloten als het gaat om de regels met betrekking tot het verblijfsregime. Wel gaat de informatieverstrekking over vreemdelingen op de bezochte locaties Borne en Apeldoorn beter doordat politie en vreemdelingenpolitie

in hetzelfde pand gehuisvest zijn en elkaar goed weet te vinden. Door de korte lijnen verloopt de samenwerking vlot. Met uitzondering van de rechtbank, kunnen alle ingeslotenen 2 keer per dag luchten en roken.

De verstrekking van wegwerpdekens en lakens in Borne, levert ingeslotenen onvoldoende warmte. Het effect is dat er soms drie dekens verstrekt moeten worden om voldoende warmte te geven. Afgezet tegen het feit dat deze dekens na gebruik worden weggegooid, in tegenstelling tot het elders gehanteerde systeem waarbij de dekens na gebruik gewassen worden, levert dit de Inspectie de vraag op of deze investering (kosten-)efficiënt is.

De inrichting van de cellen voldoet aan de formele inrichtingseisen. De veiligheid in de cellencomplexen van de politie is op orde. De geoefendheid van het personeel in BHV vindt jaarlijks plaats. Dit geldt ook voor de ontruimingsoefeningen.

De toegang tot medische zorg is in alle onderzochte locaties voldoende gewaarborgd en vastgelegd in een convenant met GGZ. Ingeslotenen krijgen de noodzakelijke medische zorg. Opgemerkt wordt dat de medicatie van ingeslotenen op verschillende wijze wordt bewaakt en bewaard. Een sluitend systeem voor opslag van medicatie ontbreekt op de locaties Zwolle en de rechtbank Arnhem. De Inspectie beoordeelt beide situaties als onveilig. De nieuwe, professioneel uitgeruste, medicijnkast die de Inspectie in Ede aantrof en die volgend jaar op alle locaties beschikbaar komt, is volgens de Inspectie een best practice die voor andere eenheden model kan staan.

Aanbevelingen

- Zorg voor een tussentijdse afsluitbare voorziening voor de opslag van medicatie op de locaties Zwolle en de rechtbank Arnhem, vooruitlopend op de invoering van de nieuwe medicijnkast voor de hele eenheid.
- Zorg voor lakens en dekens voor arrestanten die voldoende warmte bieden.
- Heroverweeg, na evaluatie van de pilot, de landelijke invoering van de wegwerplakens en –dekens. Enerzijds vanwege het geconstateerde gebrek aan warmte, anderzijds vanuit kostenoverwegingen.

6 Einde insluiting / overdracht

Bij de invrijheidstelling van een persoon geeft de politie de persoonlijke eigendommen die in bewaring waren genomen terug. Indien de persoon zichzelf niet kan verplaatsen organiseert de politie begeleiding en vervoer. Indien de ingeslotene naar een ander politiebureau of (justitiële of zorg-) inrichting gaat, dient de politie een rapportage met bijzonderheden over de ingeslotene over te dragen. Ook dient de politie de vervoersdienst actief te informeren. Deze rapportage bevat naast persoonlijke gegevens (naam, leeftijd) ook informatie over de eventuele aanwezigheid van verslavingsproblematiek, psychiatrische problematiek, suicide- en vluchtgevaar en overige bijzonderheden met betrekking tot het verblijf en het gedrag van de ingeslotene.

6.1 Einde insluiting

Op de bezochte locaties worden bij vrijlating van ingeslotenen de persoonlijke bezittingen in het bijzijn van betrokkene gecontroleerd en meegegeven in een plastic zak. Op één van de bezochte locaties heeft de Inspectie de teruggave van ingenomen eigendommen waargenomen. Betrokkene werd vervolgens naar huis gestuurd.

Als het minderjarigen betreft dan worden altijd of de ouders of een andere instantie gewaarschuwd over het moment van vrijlating.

Op dezelfde locatie werden vier vrouwen tegelijk vrijgelaten, de arrestantenverzorger belde het telefoonnummer dat één van de dames doorgaf, zodat zij opgehaald konden worden. Bij een onterechte aanhouding en in geval van vrouwen alleen wordt er (zeker in de avonduren) vaak voor gekozen ze weer terug naar huis te brengen.

6.2 Overdracht

Bij het verplaatsen (bijv. naar de rechtbank) of overplaatsen (naar een ander bureau of een penitentiaire inrichting) van ingeslotenen wordt, volgens de geïnterviewden, zoveel mogelijk informatie meegegeven. Betrokkene wordt uitboekend en zijn fouilleringszak met persoonlijke eigendommen gaat mee met de transporteurs. Alle informatie van betrokkene, inclusief de medische gegevens (en de naam van de arts) wordt op papier aan de transporteurs meegegeven. Vaak stellen de arrestantenverzorgers de penitentiaire inrichting (PI) ook telefonisch op de hoogte van de komst van de arrestant. Het komt ook voor dat de PI zelf al contact opneemt over een over te plaatsen arrestant met de vraag of er nog bijzonderheden zijn, over bijvoorbeeld iso-plaatsing. Alle aanwezige medicatie gaat mee met de transporteur naar de PI of het bureau.

Sinds 1 oktober jl. worden boeteklanten door invoering van het landelijk ingevoerde protocol "versnelde overdracht gesignaleerde veroordeelden", zo snel mogelijk overgedragen aan een PI. De inspectie trof de werkinstructie op verschillende locaties aan. Uit de gesprekken met arrestantenverzorgers bleek dat de toegepaste werkwijze¹⁴ nu al leidt tot zeer snelle overplaatsing naar de PI.

De parketpolitie is over het algemeen tevreden over de juridische informatie die zij meekrijgt van de DV&O als arrestanten worden aangeleverd. De verzorgers zien in de arrestantenmodule de lijst van verdachten die op zitting moeten komen. Deze lijst ligt ook dagelijks op het bureau van de arrestantenverzorgers. Bij de in rood

¹⁴ NB De Inspectie bezocht de locaties vrij snel na de invoering van het nieuwe beleid, namelijk in de periode 6 tot en met 9 oktober.

aangegeven verdachten in het systeem, loopt altijd een tweede arrestantenverzorger als back up mee naar de cel. Het gaat hier om verdachten die of agressief gedrag vertonen of suïcidaal zijn. De inrichting of het bureau waar zij vandaan komen, geeft dit ook van te voren aan in BVH. De arrestantenverzorger geven aan dat de uitwisseling over bijzonderheden van een verdachte goed verloopt. Door de vrijwel dagelijkse contacten weet men elkaar snel te vinden. Soms zou men nog wat meer informatie over specifieke medische bijzonderheden (bijvoorbeeld Hiv besmettingen) willen krijgen.

Er vinden geen overnachtingen plaats bij de rechtbank, dat betekent dat men aan het eind van de dag bekijkt wie er nog zijn. Na 17.00 uur draagt de parketpolitie de arrestanten die nog niet zijn opgehaald door DV&O over aan een bureau in de directe nabijheid van de rechtbank, zodat ze daar kunnen worden opgehaald. Arrestanten die terug moeten naar de twee PI's in de stad en JJI de Hunnerberg en FPC Pompekliniek in Nijmegen worden door de parketpolitie zelf weggebracht.

6.3

Oordeel

De Inspectie constateert dat de vrijlating van ingeslotenen in de eenheid Oost-Nederland naar tevredenheid verloopt. Bij de overdracht van ingeslotenen naar zowel de rechtbank als de penitentiaire inrichting wordt door de politie zowel mondeling als schriftelijk informatie overgedragen. Dit betreft alle bijzonderheden, de medische informatie van betrokkene en de medicatie.

7 Personeel en Organisatie

Arrestantenzorg vraagt om voldoende en deskundig personeel en goede materiële voorzieningen. Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop de eenheid Oost Nederland de arrestantenzorg heeft ingericht. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het personeel dat verantwoordelijk is voor de arrestantenzorg en de communicatie tussen de verschillende betrokkenen binnen dit werkveld. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de locaties waar ophoudruimtes en cellen door de politie zijn ingericht in de eenheid Oost Nederland.

7.1 Personeel

Personeel betrokken bij de aanhouding

Wie de aanhouding doet en waarom is geregeld in landelijke wet- en regelgeving. De basisteams van de politie zijn zo ingericht dat de beoogde en bevoegde (opgeleide) medewerkers in staat zijn om dit te doen. In de opleiding wordt aandacht besteed aan de bejegening van ingeslotenen.

Een van de werkprocedures (gebaseerd op landelijk beleid) beschrijft dat de verbalisant de identiteit van een arrestant moet vaststellen en registreren in BVH. Daarna wordt de arrestant overgedragen aan de arrestantenverzorgers die de insluitingsfouillering en nadere identiteitsvaststelling door middel van de Progiszuil doen. In BVH wordt deze aanvullende informatie ingevoerd. Op de locatie Zwolle vindt het gehele fouilleringsproces samen met de verbalisanten plaats. De arrestantenverzorgers geven de voorkeur aan het gezamenlijk uitvoeren van deze taak. In de praktijk is namelijk slechts 1 arrestantenverzorger bij de insluitingsfouillering aanwezig. Door aanwezigheid van de agenten wordt hun veiligheid vergroot. De Inspectie heeft op deze locatie tijdens de schouw een gezamenlijk optreden meegemaakt. Het gehele proces verliep volgens procedure en soepel. De arrestant werkte volledig mee.

Personeel betrokken bij transport

DV&O zet ervaren personeel in op de transporten van gedetineerden/ingeslotenen. Het personeel van DV&O is BOA opgeleid. Transporteurs van DV&O maken meerdere ritten in de eenheid op een dag. Dit betekent dat ingeslotenen soms lang moeten wachten voordat zij naar een PI of HB worden overgebracht.

Personeel op de bezochte locaties

Blijkens het concept inrichtingsplan nationale politie voor de eenheid Oost Nederland zal de afdeling Arrestantentaken¹⁵ na de reorganisatie uit 284 fte's in verschillende functies bestaan. Deze afdeling bestaat uit 3 onderdelen, executie, parkettaken en arrestantenzorg. De huidige formatie arrestantenzorg van de eenheid Oost Nederland bedraagt 199 fte. De feitelijke sterkte arrestantenzorg voor de eenheid wordt 192 fte.

De eenheid Oost Nederland is nog bezig met het versleutelen van de bezetting per complex/bureau. De landelijke bezettingsafspraken die daarbij gehanteerd worden luidt: Minimale aanwezigheid van 1 arrestantenverzorger op 10 ingeslotenen, met

¹⁵ Tot arrestantentaken behoren de volgende hoofd werkzaamheden:

- Intake, verzorgen en transporteren van arrestanten;
- Transporteren van (niet-) justitiabelen;
- Toezicht in de rechtszaal;
- Uitvoeren van Progis-taken (identificatie / de zuil).

een ondergrens van 2. Volgens de leidinggevende arrestantentaken groeit de laatste tijd steeds meer het besef dat die ondergrens van 2 wellicht naar 3 zou moeten gaan, mede in verband met de BHV aanwezigheidseisen.

De basis bezetting op de cellencomplexen is 3-3-2 (3 vroege, 3 late en 2 nachtdiensten). Op sommige locaties (Apeldoorn en Borne) wordt daarnaast nog een extra dagdienst ingezet.

De locatie rechtbank Arnhem kent 2 vroege en 2 late diensten. In het landelijk functiehuis Nationale Politie (LFNP) krijgen arrestantenverzorgers en parketpolitie dezelfde functieomschrijving waardoor de functies uitwisselbaar worden. In de toekomst zal meer gerouleerd worden tussen de cellencomplexen en de rechtbanken.

Het cellencomplex Zwolle kent ten tijde van het bezoek van de Inspectie een doordeweekse bezetting van 3-3-1. Gedurende de nacht zijn er twee arrestantenverzorgers in het complex aanwezig waarvan 1 in het regelcentrum dat op een andere etage zit. Deze persoon kan bij nachtelijke insluitingen, calamiteiten of bijzonderheden geen bijstand verlenen op de afdeling arrestantenzorg omdat hij het gehele gebouw via camera's bewaakt en ook de toegangsdeuren vanaf die plek moet bedienen. Dit klemt eens te meer omdat celdeuren bij calamiteiten in beginsel slechts geopend mogen worden door minimaal 2 personeelsleden. Het personeel vindt het werken bij deze minimale bezetting onveilig. De Inspectie onderschrijft dit standpunt, te meer daar ook door de leiding van de afdeling arrestantenzorg is aangegeven dat de minimale bezetting 2 personen bedraagt.

Tijdens de interviews worden met betrekking tot de bezetting knelpunten gesignaleerd. Zo mogen in verband met de reorganisatie geen vacatures worden vervuld. Tijdelijke contracten lopen af en medewerkers die al een tijd meedraaien vertrekken langzamerhand. Een tweede knelpunt is de versleuteling van personeel over de diverse locaties, waardoor er op dit moment onduidelijkheid bestaat over de definitieve eindformatie per locatie.

Opleiding en training

De geïnterviewde verbalisanten van de basis politiezorg unit in Apeldoorn hebben beide hun reguliere opleidingen doorlopen. De politiemensen van de BPZ zijn daarnaast verplicht om vier maal per jaar de IBT (Integrale Beroepsvaardigheids Training) te doorlopen. Tijdens deze trainingen wordt de juridische kennis met betrekking tot hun bevoegdheden getoetst. Ook worden vaardigheden getraind en wordt specifiek aandacht geschonken aan de geweldsinstructies. Volgens de verbalisanten neemt de werkdruk enorm toe door een tekort aan personeel. Zo komt de wijkagent nog nauwelijks toe aan zijn wijk maar wordt hij steeds vaker ingezet op de reguliere surveillance. Extra cursussen of trainingen bijvoorbeeld het bijwonen van een *bikersdag* komt er als gevolg hiervan niet meer van. Op extra taakgebieden vindt training via e-learning plaats. Dit zijn echter maar korte modules.

Alle arrestantenverzorgers in de eenheid Oost Nederland dienen gecertificeerd BOA (module arrestantenzorg) en IBT (handboeien en wapenstok) vaardig te zijn. De opleidingen worden verzorgd door een opleidingsinstituut in Vaarsen. Verschillende onderwerpen, waaronder bejegening komen in de opleiding aan bod. Elke 5 jaar moet de BOA-gecertificeerde op herhaling. De module arrestantenverzorging kent periodieke bijscholing.

Op de locatie Apeldoorn is een aantal arrestantenverzorgers nog niet gecertificeerd. De leidinggevende verwacht dat deze groep binnen een jaar het certificaat zal behalen. De arrestantenverzorgers zijn wel allen opgeleid als BHV-ers en om de

Progriszuil te bedienen en dacty af te nemen. Extra trainingen, bijvoorbeeld omgaan met bijzondere groepen of verslavingsgedrag worden niet gegeven.

In het cellencomplex Borne en in Ede voldoen alle arrestantenverzorgers aan de basis vereisten die aan de functie gesteld worden. Zij zijn BOA gecertificeerd en in het bezit van het BHV certificaat.

Op de verschillende locaties is aandacht voor de BHV. Zo vindt in Apeldoorn de week na de inspectie een grote oefening plaats inclusief ontruiming (gespeeld door studenten). De voorbereidingen zijn in volle gang.

In de regio Ede, Tiel, Nijmegen en Arnhem sluiten GGD artsen incidenteel aan bij het werkoverleg. Het personeel wordt dan geïnstrueerd hoe om te gaan met medicatie. Men wil op die locaties gaan werken met medicatieverstrekking vanuit voorraad. Dit houdt in dat bepaalde middelen zoals diazepam, oxazepam en andere pijnstillers op de locatie op voorraad zijn. Na consultatie met de arts over de klacht van de ingeslotene kan deze door de arrestantenverzorger worden verstrekt zonder dat de arts daarvoor daadwerkelijk naar het bureau hoeft te komen. De Inspectie kan op dit moment nog niet beoordelen of de gekozen aanpak in de praktijk naar tevredenheid gaat werken.

Integriteit

Leidinggevenden en vertrouwenspersonen hebben aandacht voor integriteit en integriteitsvraagstukken. Bespreekbaar maken van integriteit vraagt, volgens de leidinggevenden, om een open cultuur. Dat lukt niet in alle gevallen. Toch worden twee recent actuele casussen met de Inspectie gedeeld, waaruit blijkt dat het in die situaties gelukt is om de integriteitsschending bespreekbaar te maken en af te wikkelen.

Procedures en protocollen

Er is veel geïnvesteerd in het uniformeren en digitaal beschikbaar stellen van alle werkinstructies en protocollen. De Inspectie heeft kunnen constateren dat de instructies beschikbaar zijn op de pc's in de teamkamers. De geïnterviewden geven aan dat ze weten waar ze alle protocollen en werkinstructies kunnen vinden.

De eenheid Oost Nederland (alle 13 locaties, inclusief de parketpolitie) is al enkele jaren ISO gecertificeerd.¹⁶ Elk jaar vindt een hernieuwde audit plaats. Ook arrestantenverzorgers kunnen opgeleid worden tot auditor, dat biedt hen de gelegenheid vanuit een andere invalshoek te kijken naar het werk en wat anders kan. Leidinggevenden geven aan dat in de praktijk de sturing op de processen tussen de locaties nog wel verschilt. Dat heeft soms te maken met verschillende uitgangspunten (zaken zijn van oudsher anders gegroeid) of verschillen in het gebouw.

Binnen de eenheid is veel in ontwikkeling. De leiding geeft ook aan dat de functie van arrestantenverzorger zich steeds meer ontwikkelt tot een apart vak. Men krijgt meer te maken met verslavings- en psychische problematiek. De zorg en omgang met deze doelgroepen vereist van de arrestantenverzorgers hoge mate van alertheid en in staat zijn om op verschillende situaties in te spelen.

7.2

Communicatie

Dienstoverdracht

Overdracht tussen de verschillende diensten vindt plaats een kwartier voor dienstaanvang. De meeste collega's komen eerder in dienst en lezen dan de bijzonderheden in het dagrapport. De dagcoördinator (daco) neemt de dienst van de

¹⁶ Door bureau DEKRA, een onafhankelijke kennisorganisatie die zich wereldwijd inzet voor de waarborging van veiligheid en kwaliteit in het leven van mensen op het gebied van technologie, mobiliteit en milieu.

vorige daco over. Tijdens overdrachtmomenten wordt informatie over arrestanten uitgewisseld aan de hand van een formulier bijzonderheden.

Werkoverleg

Afstemmingsoverleg vindt plaats op de teamkamer. Een paar keer per jaar (gemiddeld eens per twee maanden) is er een groot teamoverleg en wordt het personeel van andere locaties ingezet. In het cluster Tiel/Nijmegen/Arnhem en Ede gebeurt dit vaker. Dit cluster is vanuit het verleden al wat meer op elkaar afgestemd. De Inspectie trof bij de rechtbank in Arnhem ook een groep van de parketpolitie aan omdat het team arrestantenverzorging op teamdag was. Ook de CTAZ bevestigde dit rouleersysteem later. De commissie was in Ede op inspectiebezoek toen het hele eigen team een teamtraining had.

7.3 Overzicht capaciteit cel/ophoudkamer

De capaciteit van de bezochte locaties is beschreven in paragraaf 5.2. een volledig overzicht van alle capaciteit van de eenheid Oost Nederland volgt in bijlage 2.

7.4 Oordeel

De bezetting op de meeste locaties die de Inspectie bezocht is voldoende en in lijn met het landelijke beleid. In de dagelijkse praktijk heeft men bij het inroosteren van het personeel wel te maken met de ongemakken van de reorganisatie. Doordat vacatures niet meer mogen worden opgevuld en tijdelijke contractanten verdwijnen worden de mogelijkheden in het kader van de personeelsinzet steeds beperkter. De Inspectie oordeelt de situatie rond de nachtdienstbezetting op het bureau in Zwolle als onacceptabel. Van deze conclusie heeft de Inspectie de leiding van de arrestantenzorg aansluitend aan het inspectiebezoek in kennis gesteld. De Inspectie heeft hierbij aangedrongen op een korte termijn oplossing voor dit knelpunt. Inmiddels heeft de eenheidsleiding IJsselland de Inspectie per brief laten weten dat met ingang van 1 november 2014 voorzien is in een tweede arrestantenverzorger in de nachtdienst.

De arrestantenverzorgers voldoen behalve op de locatie in Apeldoorn aan het vereiste opleidingsniveau. Door de reorganisatie en de daarmee gepaard gaande personele wisselingen en vacaturestops dreigt een personeelstekort. Dit vertaalt zich ook in een steeds beperktere ruimte voor het volgen van trainingen en opleidingen.

De uniformering van de werkprocessen, de ISO certificering van deze processen en het voor medewerkers beschikbaar en toegankelijk maken ervan, ziet de Inspectie als een good practice voor andere eenheden. Ook een aantal arrestantenverzorgers wordt opgeleid tot auditor, hetgeen een verbreding en professionalisering van de functie betekent.

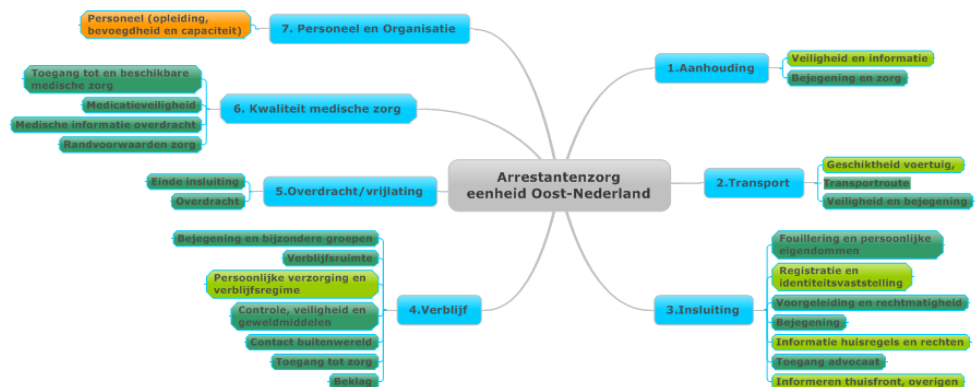
Aanbevelingen

- Investeer in de trainingen en opleiding en bijscholing van het personeel.

8 Eindoordeel

8.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn verschillende aspecten van de arrestantenzorg aan de orde gekomen. Over een aantal onderwerpen hierbinnen zijn de inspecties erg positief en een aantal onderwerpen verdienen nog aandacht. Onderstaande figuur geeft een totaaloverzicht van de wijze waarop het proces arrestantenzorg functioneert op alle getoetste aspecten en daarbij behorende onderwerpen. In deze figuur is met kleurcodes aangegeven in welke mate de arrestantenzorg voldoet aan de gestelde normen en verwachtingen op de verschillende onderwerpen binnen de toetsingskaders van Inspectie VenJ en IGZ: donkergroen wil zeggen dat de arrestantenzorg volledig voldoet, lichtgroen wil zeggen voldoet overwegend maar niet volledig, oranje houdt in dat de arrestantenzorg in beperkte mate voldoet aan de criteria en een rode kleur wil zeggen dat de arrestantenzorg niet voldoet.

De wijze waarop de politie Oost Nederland inhoud geeft aan de arrestantenzorg voldoet overwegend.

Aanhouding

Er bestaan onduidelijkheden bij opsporingsambtenaren wanneer een veiligheidsfouillering uitgevoerd mag worden. Met de invoering van de ambtsinstructie vervoersfouillering wordt deze onduidelijkheid weggenomen. Het aanhouden van verdachten verloopt in het merendeel van de gevallen goed. Toch komen incidenten regelmatig voor. Met name bij de 1-mans surveillance kan dat tot onnodige veiligheidsrisico's leiden. Incidenten muteert men in BVH en wordt de leidinggevende in kennis gesteld. De verbalisant geeft telefonisch de bijzonderheden omtrent de aanhouding (inclusief eventueel geweldsgebruik) over aan de arrestantenverzorgers in het politiecellencomplex.

Transport

De bejegening van arrestanten tijdens het transport is voor zover door de Inspectie VenJ onderzocht in orde. Tijdens het vervoer van arrestanten voelen de agenten zich regelmatig onveilig doordat de politieauto's niet voorzien zijn van een rooster of een plexiglazen afscheiding die hun beschermt tegen agressie, bijt-, of spuingincidenten. De Inspectie VenJ is van oordeel dat hierdoor de veiligheid van het personeel in het geding kan zijn.

Insluiting

De registratie en identiteitsvaststelling voldoet op de meeste locaties goed. Alleen op de locatie in Zwolle treedt er regelmatige uitval en technische storingen van de Progiszuil op, waardoor aangehouden personen met regelmaat heengezonden worden zonder dat identificatie heeft plaatsgevonden.

De fouillering en inname van persoonlijke eigendommen verloopt goed. De cameraregistratie van dit hele proces ondersteunt het personeel indien discussies met ingeslotenen over ingenomen goederen ontstaan.

Ingeslotenen beschikken op alle locaties over de huisregels. De verspreiding hiervan na de schoonmaak van de cellen is een praktische en doeltreffende aanpak. Wel is de Inspectie van mening dat arrestantenverzorgers bij de insluiting een meer proactieve rol zouden kunnen nemen om de arrestanten op de huisregels te wijzen. De Inspectie is voorts positief over de professionele en respectvolle wijze waarop arrestanten worden bejegend. Ook over de toegang tot de advocatuur is de Inspectie positief.

Verblijf

De inrichting van de bezochte cellen in Oost Nederland voldoet aan de formele inrichtingseisen. De veiligheid in de cellencomplexen van de politie is op orde. Alle personeelsleden zijn BHV opgeleid. Jaarlijks vinden ontruimingsoefeningen plaats.

De Inspectie constateert ten aanzien van de 'bejegening van arrestanten en bijzondere groepen' dat de eenheid Oost Nederland voldoet aan de eisen. De arrestantenverzorgers en de parketpolitie bejegenen de ingeslotenen met respect. De politie houdt rekening met ingesloten vrouwen (fouillering) en jeugdigen (contact met thuis). Waar mogelijk houdt men ook rekening met de bewegingsvrijheid van de vreemdelingen die ingesloten worden. De Inspectie constateert dat de informatieoverdracht over vreemdelingen op de bezochte locaties Borne en Apeldoorn beter verloopt doordat politie en vreemdelingenpolitie in hetzelfde pand gehuisvest zijn en elkaar daardoor goed weet te vinden.

Met betrekking tot de persoonlijke verzorging concludeert de Inspectie het volgende. Op de locatie Borne worden in het kader van een pilot wegwerplakens en -dekens verstrekt aan ingeslotenen. Deze bieden de ingeslotenen onvoldoende warmte. Het effect is dat er soms drie dekens verstrekt moeten worden om voldoende warmte te geven. Afgezet tegen het feit dat deze dekens na gebruik worden weggegooid, in tegenstelling tot het elders gehanteerde systeem waarbij de dekens na gebruik gewassen worden, levert dit de Inspectie de vraag op of deze investering (kosten-)efficiënt is.

Ingeslotenen krijgen de noodzakelijke medische zorg. De toegang tot de zorg is op alle onderzochte locaties voldoende gewaarborgd en vastgelegd in een convenant met GGZ. Opgemerkt wordt dat de medicatie van ingeslotenen op verschillende wijze wordt bewaakt en bewaard. Een sluitend systeem voor opslag van medicatie ontbreekt op de locaties Zwolle en de rechtbank Arnhem. De Inspectie beoordeelt beide situaties als onveilig. De nieuwe, professioneel uitgeruste, medicijnkast die de Inspectie in Ede aantrof en die volgend jaar op alle locaties beschikbaar komt, is volgens de Inspectie een oplossing voor dit knelpunt en tevens een best practice die voor andere eenheden model kan staan.

Einde insluiting

Bij de overdracht van ingeslotenen constateert de Inspectie naar zowel de rechtbank als de penitentiaire inrichting draagt de politie zowel mondeling als schriftelijk actief informatie over.

Personeel en organisatie

Op de meeste bezochte locaties wordt de minimale bezetting van 2 arrestantenverzorgers op 10 ingeslotenen gehanteerd conform het landelijke beleid. In de dagelijkse praktijk heeft men te maken met de ongemakken van de reorganisatie (vacaturestop) en het vertrek van tijdelijke contractanten. Dit inroosteren van personeel wordt hierdoor bemoeilijkt.

De Inspectie oordeelde tijdens het inspectiebezoek de situatie rond de nachtdienstbezetting op het bureau in Zwolle als onacceptabel. Van deze conclusie heeft de Inspectie de leiding van de arrestantenzorg aansluitend aan het inspectiebezoek in kennis gesteld. De Inspectie heeft hierbij aangedrongen op een korte termijn oplossing voor dit knelpunt. Inmiddels heeft de eenheidsleiding IJsselland de Inspectie per brief laten weten dat voorzien is in een tweede arrestantenverzorger in de nachtdienst.

De arrestantenverzorgers voldoen behalve op de locatie in Apeldoorn aan het vereiste opleidingsniveau. Alle arrestantenverzorgers zijn BHV opgeleid en zijn getraind in het bedienen van de Progriszuil. Door de vacaturestop en de beëindiging van tijdelijke contracten voorziet de Inspectie op korte termijn personeelstekorten waardoor er beperkte ruimte beschikbaar is voor het volgen van trainingen en opleidingen.

De uniformering van de werkprocessen, de ISO certificering van deze processen en het voor medewerkers beschikbaar en toegankelijk maken ervan, ziet de Inspectie als een good practice voor andere eenheden. Ook een aantal arrestantenverzorgers wordt opgeleid tot auditor, hetgeen een verbreding en professionalisering van de functie betekent.

Aanbevelingen

- De Inspectie vraagt vanuit het oogpunt van veiligheid, aandacht voor de condities waarin de inzet van 1-mans surveillances plaatsvindt.
- Overweeg de mogelijkheid om bij de aanschaf van (nieuwe) politievoertuigen voor de noodhulp, deze uit te rusten met een zodanige afscheiding dat de veiligheid van agenten zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.
- Zorg voor een tussentijdse afsluitbare voorziening voor de opslag van medicatie op de locaties Zwolle en de rechtbank Arnhem, vooruitlopend op de invoering van de nieuwe medicijnkast voor de hele eenheid.
- Zorg voor lakens en dekens voor arrestanten die voldoende warmte bieden.
- Heroverweeg, na evaluatie van de pilot, de landelijke invoering van de wegwerplakens en –dekens. Enerzijds vanwege het geconstateerde gebrek aan warmte, anderzijds vanuit kostenoverwegingen.
- Investeer in de trainingen en opleiding en bijscholing van het personeel.

Good practices

- De nieuwe, professioneel uitgeruste, medicijnkast die de Inspectie in Ede aantrof en die volgend jaar op alle locaties beschikbaar komt, is volgens de Inspectie een oplossing voor dit knelpunt en tevens een best practice die voor andere eenheden model kan staan.
- De uniformering van de werkprocessen, de ISO certificering van deze processen en het voor medewerkers beschikbaar en toegankelijk maken ervan, ziet de Inspectie als een good practice voor andere eenheden. Ook een aantal arrestantenverzorgers wordt opgeleid tot auditor, hetgeen een verbreding en professionalisering van de functie betekent.

Bijlage 1 Overzicht capaciteit eenheid Oost-Nederland

IJsselland	Regulier	Ophoud kamer	Observatie	Isoleer	Claustrofobie	Familie cel/ sociale ruimte	Totaal
POLITIE IJSSELLAND	22	6	5	1	1		35
TEAM AJO	36				1		37
TEAM STEENWIJKERLAND	5	3					8
TEAM KAMPEN	2	2					4
TEAM HORST & WATERLAND		1					1
TEAM HARDENBERG	6	2					8
TEAM OMMEN		1					1
TEAM ZWOLLE-NOORD		1					1
TEAM SALLAND	2	1					3
TEAM DEVENTER NOORD DIEPENVEEN		1					1
TEAM GR. COLMSCHATE	13	8	3	1	1		26
TEAM DEVENTER CENTRUM		1					
Totaal IJsselland	86	27	8	2	3	0	126

Noord-Oost Gelderland	Regulier	Ophoud kamer	Observatie	Gecappitonneerde cel	Dronkemanscel	Familie cel/ sociale ruimte	Cellen met dubbele deuren
REGIOBUREAU NO GELDERLAND	27	4 (buiten gebouw)	8	1	1	1	2
TEAMBUREAU ERMELO		2					
TEAMBUREAU PUTTEN		1					
DISTRICTS/TEAMBUREAU HARDERWIJK		4					
TEAMBUREAU NUNSPEET		2					
TEAMBUREAU EPE		2					
TEAMBUREAU ELBURG-OLDEBROEK		1					
TEAMBUREAU OLDEBROEK		2					
TEAMBUREAU HEERDE-HATTEM		2					
DISTRICTBUREAU APELDOORN		5					
TEAMBUREAU APELDOORN BINNENSTAD		2					
TEAM APELDOORN ZUID		5					
DISTRICTSBUREAU IJSSELSTREEK		4					
TEAMBUREAU VOORST		2					
TEAMBUREAU LOCHEM-GORSSEL		2					
TEAMBUREAU BRUMMEN		2					
DISTRICTSBUREAU ACHTERHOEK		2					
TEAMBUREAU OUDE IJSSELSTREEK		2					
TEAMBUREAU AALTEN-DINXPERLO		2					
TEAMBUREAU BERKELLAND		2					
TEAMBUREAU WINTERSWIJK		3					
TEAMBUREAU BRONCKHORST		1					
TEAMBUREAU MONTFERLAND		2					

TEAMBUREAU OOST GELRE		2					
BUREAU JUSTITIELE ONDERSTEUNING		1					
Totaal NOG	27	95					

Twente	Regulier	Ophoud kamer	Observatie	Isoleer	Claustrofobie	Familie cel/ sociale ruimte	Totaal
HOOFDBUREAU POLITIE TWENTE		6					
TEAM HAAKSBERGEN		1					
TEAM LOSSER		2					
TEAM BORNE		2					
CLUSTERBUREAU NOORD		6					
CLUSTERBUREAU NOORD OOST		2					
TEAM DINKELLAND		1					
TEAM TWENTERAND		2					
CLUSTERBUREAU MIDDEN		6					
ARRESTANTENCOMPLEX BORNE	25	8	14				
TEAM HOF VAN TWENTE		3					
PARKETPOLITIE	16	1	2				
Totaal Twente	41	40	16	-	-	-	97

Gelderland-Midden	Regulier	Ophoud kamer	Observatie	Isoleer	Claustrofobie	Familie cel/ sociale ruimte	Totaal
Arnhem Beekstraat	32		1				
Velp		2					
Barneveld		2					
Ede	10	3	1		1		
Wageningen		3					
Zevenaar		4					
Arnhem Groningensingel		4					
Nijkerk		1					
Elst		4					
Arnhem, Walburgstraat	?	?					
Totaal Gelderland Midden	42	23	2	0	1	0	68

Gelderland-Zuid	Regulier	Ophoud kamer	Observatie	Isoleer	Claustrofobie	Familie cel/ sociale ruimte	Totaal
GLZ REGIO	26	2	2		2		
SNM DUKENBURG							
SNM MUNTWEG							
TSL WIJCHEN	2	1					
TSL GROESBEEK	1	1					
TSL MAAS EN WAAL	1	1					
DWD GELDERMALSEN	1	1					
DWD CULEMBORG	1	1					
DWD BUREN	1	1					
DWD ZALTBOMMEL	1	3					
DWD TIEL	8	4	1				
TSL EWIJK		1					
Totaal Gelderland - Zuid	42	16	3	0	2	0	63

Bijlage 2 Afkortingen

GHB	gamma-hydroxyboterzuur
BHV	Bedrijfshulpverlening
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BPZ	basis politiezorg
BVH	Bedrijfsprocessenregistratiesysteem Basisvoorziening Handhaving
CTAZ	commissie van toezicht arrestantenzorg
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DV&O	Dienst Vervoer en Ondersteuning
G4S	particulier beveiligingsbedrijf
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
HAP	huisartsenposten
IBT	Integrale Beroepsvaardigheids Trainingen
ICPC	International Classification of Primary Care
IGZ	Inspectie Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
Inspectie VenJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
HOvJ	hulp officier van justitie
OM	Openbaar Ministerie
OK	ophoudkamer
OPS	opsporingsregister
PI	Penitentiaire Inrichting
PSH-V	Politiesuite Handhaving Vreemdelingen
RBT	Robuust Basis Team
SEH	spoed eisende hulp
VP	vreemdelingenpolitie

Bijlage 3 Bronnen

- Algemene Wet Bestuursrecht (AWB)
- Ambtsinstructie voor de politie
- Besluit beheer regionale politiekorpsen
- CPT-standaarden (Raad van Europa)
- CTAZ jaarverslagen 2011, 2012, 2013
- EU-Richtlijn raadsman en politieverhoor
- Europese gevangenisregels (2006)
- GGZ Hygiënerapport voor arrestantenverblijven
- Kwaliteitshandboek Arrestantentaken 2013
- Overzicht ophoudkamers en cellen eenheid
- Politiewet 2012
- Procesbeschrijvingen eenheid
- Inrichtingsplan NP Oost Nederland
- Werkinstructies eenheid Oost Nederland
- ZSM werkproces